

забезпечити майбутньому фахівцеві низку конкурентних переваг на сучасному ринку праці.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Палецька-Юкало А., Рак Т., Волошин В. Розвиток soft skills в цифрову епоху: досвід закладів вищої освіти. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта освіти ХХІ століття». Випуск 10, 2024. С. 114–126.
4. Штохман Л. Методика TBL та PBL у практиці викладання іноземних мов у немовному ВНЗ. Молодий вчений № 11(87), 2020. С. 407–410.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-45>

ЕМОЦІЙНИЙ ВИМІР ФОРМУВАННЯ КАРТИНИ

Приходченко О. О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Емоції є однією з базових складових людської психіки, що значною мірою визначає спосіб сприйняття навколишньої реальності. На відміну від суто раціональних процесів, емоційні реакції виникають швидко, часто автоматично, і тому виступають первинним механізмом взаємодії людини зі світом. Саме через емоції людина оцінює події, людей і ситуації, ще до їх логічного осмислення. Вони виконують важливу адаптивну функцію: страх сигналізує про небезпеку та сприяє виживанню, радість підтримує соціальні зв'язки, сум дозволяє переосмислити втрати, а гнів мобілізує внутрішні ресурси для подолання перешкод.

Емоційна сфера не лише супроводжує процес пізнання, а й активно впливає на його структуру. Від емоційного стану залежить, на що людина звертає увагу, яку інформацію запам'ятовує і як інтерпретує події. Позитивні емоції сприяють розширенню свідомості, підвищують креативність і гнучкість мислення, тоді як негативні звужують фокус уваги, роблячи мислення більш аналітичним і деталізованим. Таким чином, емоції

формують своєрідні «фільтри» сприйняття: тривожна особистість частіше помічає загрози, тоді як оптимістично налаштована – можливості. У результаті формується індивідуалізована картина світу, яка відображає не лише об'єктивну реальність, а й суб'єктивний емоційний досвід.

Картина світу ніколи не є нейтральною. Вона завжди має емоційне забарвлення. Переконавання, цінності та очікування людини формуються під впливом пережитих емоційних станів і досвіду. Важливу роль відіграють і колективні емоції, які об'єднують суспільство в певні історичні періоди. Наприклад, страх перед загрозами, гордість за досягнення чи солідарність у кризових ситуаціях впливають на формування соціальних норм, політичних ідеологій і культурних наративів. Водночас різні культури мають власні моделі емоційного вираження: у деяких суспільствах заохочується відкритість і експресивність, тоді як в інших цінується стриманість і контроль. Це призводить до формування різних культурних варіантів емоційної картини світу.

Емоції безпосередньо впливають на прийняття життєвих рішень і формування мотивації. Людина природно прагне уникати негативних переживань і шукати позитивні. Саме емоційний досвід визначає довгострокові цілі та поведінкові стратегії. Наприклад, пережитий травматичний досвід може сформувати прагнення до безпеки та стабільності, тоді як досвід підтримки та довіри сприяє відкритості до співпраці та взаємодії. У цьому контексті емоції виступають потужним мотиваційним чинником, який часто переважає над раціональними аргументами.

Тривалий час у науковій традиції емоції розглядалися як другорядний елемент, протиставлений логіці та раціональному мисленню. Проте сучасні дослідження в галузі нейронауки доводять, що мислення й емоції тісно взаємопов'язані. Емоційні процеси активно залучені до прийняття рішень, навіть у тих випадках, коли ситуація здається суто логічною. Більше того, порушення емоційної сфери може призводити до труднощів у визначенні пріоритетів і ухваленні рішень. Це свідчить про те, що емоції не є протилежністю раціональності, а виступають її необхідною складовою.

У сфері соціальної взаємодії емоції відіграють ключову роль. Здатність розпізнавати емоційні стани інших людей і співпереживати їм (емпатія) є основою ефективного спілкування. Саме емоції сприяють формуванню довіри, яка є фундаментом будь-яких соціальних відносин. Позитивні емоції зміцнюють міжособистісні зв'язки, тоді як негативні можуть призводити до конфліктів і відчуження. Таким чином, емоційна компетентність стає важливою умовою успішної взаємодії в суспільстві.

Сучасний інформаційний простір значною мірою впливає на емоційну сферу людини. Засоби масової інформації, реклама та соціальні мережі активно використовують емоційні механізми для привернення уваги та формування громадської думки. Через емоційно забарвлені повідомлення

створюється певний «емоційний фон» суспільства, який впливає на сприйняття реальності на колективному рівні. Це підсилює значення критичного мислення та здатності усвідомлювати емоційні маніпуляції.

Формування емоційної картини світу відбувається під впливом багатьох чинників: індивідуального досвіду, сімейного виховання, соціального середовища та культурних традицій. Людина поступово виробляє певні емоційні установки або сценарії, які визначають її ставлення до світу. Наприклад, переконання про небезпечність світу або, навпаки, про його доброзичливість формують відповідні поведінкові стратегії. Ці установки часто діють на несвідомому рівні, але мають значний вплив на життя людини.

Важливим аспектом є розвиток емоційної зрілості, яка передбачає здатність усвідомлювати власні емоції, аналізувати їх і керувати ними. Емоційно зріла особистість не є пасивною жертвою своїх почуттів, а здатна переосмислювати їх і використовувати як ресурс. Навички емоційної регуляції допомагають зменшити рівень стресу, приймати більш зважені рішення та будувати гармонійні міжособистісні стосунки. Високий рівень емоційного інтелекту сприяє формуванню цілісної картини світу, яка поєднує реалістичність із позитивним баченням і відповідальністю за власні дії.

Окреме місце в емоційній картині світу посідає творчість. Вона є способом вираження внутрішнього емоційного досвіду та водночас засобом його осмислення. Емоції надихають людину на творчість, визначають її стиль і зміст. Через мистецтво передаються емоційні переживання різних поколінь – від трагедій і втрат до радості, надії та віри в майбутнє. Таким чином, мистецтво виступає важливим каналом формування як індивідуальної, так і колективної картини світу.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що емоції відіграють визначальну роль у формуванні картини світу. Вони впливають на сприйняття реальності, мислення, поведінку та соціальні взаємодії, а також формують культурні й суспільні процеси. Розуміння природи емоцій і розвиток емоційної компетентності є важливими умовами формування гармонійної, гнучкої та усвідомленої картини світу. В умовах сучасного інформаційного середовища, насиченого емоційними впливами, особливої ваги набуває здатність критично осмислювати ці впливи та зберігати психологічну рівновагу.